

CRÒNICA D'ACTIVITATS

VISITA A POBLET I MONTBLANC

El propassat dia 15 de novembre es realitzà una visita a les comarques tarragonines, concretament a la Conca de Barberà.

El primer lloc visitat fou el monestir de Santa Maria de Poblet, pertanyent a l'Orde del Císter. Aquest Orde, fundat a França l'any 1098, prengué gran volada a partir de la incorporació de Bernat de Fontaines (1090-1153). Sota l'estricta observança de la Regla de sant Benet, basava la seva organització econòmica i social en dos grups: els monjos, que es dedicaven a l'ofici diví, els quals anaven rapats de cap, llevat d'una petita corona de cabells, i també, de cara; i els conversos, els quals eren jurídicament mig religiosos, mig laics, duïen barba com a expressió d'aquest caràcter, i es dedicaven a les feines pròpies del camp; la seva existència tenia per objecte prescindir de la percepció de rendes; malgrat tot, ja una Butlla d'Alexandre III l'any 1169 feia esment de l'incompliment per part de molts monestirs d'aquesta observança institucional.

La història del monestir de Santa Maria de Poblet s'inicià l'any 1151, quan el comte Ramon Berenguer IV donà l'abat de Fontfreda un lloc a la Conca de Barberà per tal que hi fundés un monestir. Així, el primer abat que trobem documentat és Guerau, l'any 1153.

Des del punt de vista arquitectònic-artístic, les seves construccions abasten un ampli període d'anys: des del segle XII fins al segle XVIII. Allò que primer veiérem fou l'impressionant recinte fortificat que envolta el monestir, fet construir l'any 1366, en temps de Pere el Cerimoniós, en el qual es troben dues portes d'accés: la porta, anomenada Reial, del mateix moment cronològic; i la porta d'entrada a l'església d'època barroca (s. XVII), quan el culte conventual s'amplià per a tota la gent del poble.

L'església, de planta basilical amb tres naus, girola i cinc capelles radials, és del temps d'Alfons I (1162-1196). La nau central, de volta de mig punt, és separada de les dues laterals (de volta d'aresta), per grans pilars cruciformes, mentre que els arcs formers són suportats per columnes acabades en mènsules. El claustre, orientat a l'inrevés, és a dir, al Nord, pot considerar-se, estilísticament, del període de transició del romànic al gòtic.

Dins l'església poguérem admirar el magnífic retaule renaixentista en alabastre fet per l'escultor Damià Forment (1527-29), l'execució del qual provocà un plet entre el seu autor i l'abat, aleshores, de Poblet: Pere Caixal (posteriorment destituït per la seva actitud poc adient amb el seu càrrec), a causa de la utilització d'alabastre negre procedent de Sarraí.

També dins l'església, a banda i banda del creuer, hi trobem les tombes reials de: Jaume I; Pere III; Maria de Navarra; Elionor de Portugal; Elionor de Sicília; Alfons I; Joan I; Mata d'Armanay; Violant de Bar; Joan II i Joana Enríquez; Alfons IV; i Martí, l'Humà; totes elles reconstruïdes per F. Marès l'any 1940.

Des segle XIII són diverses construccions: la Sala Capitular, la biblioteca o el "*scriptorium*", però potser la més destacada és el dormitori dels monjos, situat sobre la biblioteca i la Sala Capitular. Correspon a una típica construcció catalana del s. XIII: una gran nau i volta de fusta amb arcs diafragmàtics.

Important també dins del monestir és la seva biblioteca amb nombrosos volums, i amb la incorporació de la biblioteca de Pere d'Aragó, duc de Sogorb i de Cardona.

El segon lloc visitat fou la vila de Montblanc. Inicialment, Montblanc fou fundat al pla entre el riu Anguera i el Francolí, per ordre de Ramon Berenguer IV a Pere Berenguer de Vilafranca, el 1155; però, el 1162 Alfons I ordenà que es traslladés a l'altra banda del Francolí a més gran altura, on fou bastit el castell, i el 1170 hi havia al seu voltant l'església primitiva de Santa Maria i el mercadal.

El 1387 fou erigit el Ducat de Montblanc per part de Joan I, al seu germà l'infant Martí (més tard Martí, l'Humà).

En aquesta vila visitarem l'església de Sant Francesc, pertanyent al convent del mateix nom, la qual fins fa pocs anys fou ocupada per una fàbrica d'alcohol. És del començament del segle XIII, té una planta de saló, és a dir, nau única amb capelles laterals; i una volta de fusta amb arcs diafragmàtics i un enteixinat del segle XV. A

més, la importància d'aquesta església rau en el fet que és un dels pocs exemples conservats dels convents construïts el segle XIII com fou el de Santa Caterina de Barcelona avui desaparegut.

Tot seguit anarem a l'església de Sant Miquel, la qual tenia un doble ús: el pròpiament canònic-religiós; i el d'ésser la seu per a les Corts. Aquest fenomen es veu reflectit en la seva estructura arquitectònica, atès que sembla més una sala de sessions que no pas una església per al culte; amb una sola nau i capelles laterals, té la volta de fusta amb arcs diafragmàtics i enteixinats conservats.

Després visitarem l'església parroquial de Santa Maria la Major. D'estil gòtic, de nau única amb capelles laterals i volta de creueria, posseeix una portada renaixentista. En el seu interior es troba: a l'altar, una imatge de la Mare de Déu del Cor, de fusta, del segle XVI; en una capella lateral, el retaule de sant Bernat i sant Bernabé, de pedra, del segle XIV; també cal destacar el magnífic orgue.

Altres punts d'interès foren les cases: Josa, seu del Museu-Arxiu, i Desclergue, a la plaça Major; en aquesta mateixa plaça vam poder admirar les antigues mesures del blat i de l'ordi. Ja als afores del recinte emmurallat, realitzat entre 1366-1377, cal remarcar l'antic hospital gòtic del segle XV; i també, i com a punt final de la nostra visita, anarem fins al pont medieval sobre el riu Francolí.

Monestir de Poblet